Tehnologii digitale în cercetarea ştiinţifică din domeniul toponimiei. Laboratorul digital de toponimie

Daniela Butnaru[*], **Codrin Dinu Vasiliu**[**]

Keywords: *digital technologies*; *toponymy*; *research*; *Digital Laboratory of Toponymy*

1. Introducere

Umberto Eco nu este singurul care a definit clar proiectul cercetării, ca fiind centrat pe instituţia autorului – autoritate eponimă care, atunci, dădea numele instituţiei scriiturii. Un gând care ne cam lipseşte în momentul de faţă, timp definit epistemologic, mai curând, printr-un funcţionariat al cunoaşterii.

Pe de altă parte, Umberto Eco a fost unul dintre cei mai interesanţi cărturari pe care i-a avut secolul trecut. Cărturar în sensul de muncitor exeget al textului, dar înţeles, totodată, şi ca prieten al cărţii. Astfel, în plin modernism, în plin postmodernism, în plin postumanism, Umberto Eco a avut unele dintre cele mai puternice poziţii cu privire la problema discursului, a înscrisului şi a scriiturii.

Şi tocmai el aminteşte, la un moment dat, o întâmplare anecdotică privind relaţia sa personală cu clivajul dintre cultura digitală şi cultura materială a cărţii. Povesteşte despre diferenţa dintre a căuta o carte într-o bibliotecă şi a căuta o referinţă pe internet. Zicea că, la un moment dat, pentru a construi textul unei conferinţe, a avut nevoie să identifice câteva ocurenţe ale imaginii Ierusalimului în textul lui Toma de Aquino. Şi zece sau 15 indexări, pe care le-ar fi găsit în bibliotecă, ar fi fost suficiente pentru fundamentarea cercetării. Firului narativ al exerciţiului speculativ îi erau suficiente aceste 15 borne indicatoare. În schimb, în momentul în care a încercat internetul şi a găsit 11 000 de referinţe cu privire la acelaşi subiect, s-a simţit derutat, dacă nu chiar pierdut (Coppock 1995). Şi era într-o perioadă de început a webului. Acum ar găsi aproape 150 000 000 de referinţe cu privire la Ierusalim (în limba engleză) sau vreo 400 000 de referinţe încrucişate (Toma de Aquino şi Ierusalim, tot în engleză). Deruta devine factorială. După cum ar spune Michael Patrick Lynch (2017), „ştim mai mult, înţelegem mai puţin". Ce poţi face cu 400 000 de

[*] Institutul de Filologie Română „A. Philippide" – Filiala din Iaşi a Academiei Române, Iaşi, România.

[**] Institutul de Cercetări Economice şi Sociale „Gh. Zane" – Filiala din Iaşi a Academiei Române, Iaşi, România.

BDD-V4895 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)

referinţe? Cum poţi să le ierarhizezi? Cum poţi să le aşezi în lanţul trofic al relevanţei ştiinţifice?

Într-o astfel de situaţie, dacă decizi să iei în considerare datele, eşti obligat să intervii cu instrumente mult mai puternice, care îţi oferă posibilitatea intervenţiilor de tip statistic. Datele de mari dimensiuni, *Big Data* cum li se mai spune, nu sunt operabile decât cu ajutorul susţinut al instrumentelor de formalizare şi analiză. Hermeneutica devine o chestiune de modelare, operabilă cu ajutorul unor ustensile cum ar fi inteligenţa artificială (*artificial intelligence*), culegerea automată de date (*data mining* sau *text grabbing*) sau maşinile de învăţare digitală automată (*machine learning*). *R*, *Python*, *TensorFlow*, *GIS*, *Cloud Computing*, *platforma*, *portalul* sunt instrumente digitale care intră din ce în ce mai mult în vocabularul cercetării, chiar şi în domeniul umanioarelor. Şi aceste instrumente se ocupă, în principal, cu procesarea şi expunerea automată a unui volum impresionant de date.

Astfel de tehnologii se află acum într-o perioadă de dezvoltare şi rafinare impozantă. Şi, cu ajutorul lor, poţi identifica o suprafaţă de semnificare a datelor prin corelarea lor automată sau semiautomată deşi, de cele mai multe ori, nici nu prea te întâlneşti cu informaţia ca atare. Ea devine un obiect teoretic virtual, definit de caracteristici formale, ajustabile la nivel algoritmic. Este o practică de cunoaştere frecventă în vremurile noastre şi utilizările ei nu sunt de ignorat. Dar e şi o situaţie care ţine de uitarea practicilor clasice de înţelegere, practici care ţin de o antropologie biologică a lecturii şi interpretării, nu de o antropologie digitală a operării datelor.

Pe de altă parte, pentru că veni vorba despre antropologia subiectului considerat ca unitate biologică a lecturii, credem că există destule persoane printre noi care exprimă o sensibilitate aparte în momentul în care ne regăsim într-o relaţie materială cu o carte, cu un creion, cu un instrument de fixare a scriiturii cu mâna. Nu ştim dacă mai folosim peniţa, oricum ar fi ea, pană sau stilou, dar ştim sigur că ne entuziasmăm atunci când o vedem. E măcar o chestiune de muzeu, de tradiţie, de fixare a unei moşteniri sau pur şi simplu de entuziasmul colecţionarului. E o melancolie a subiectului cunoscător, ancorat în instrumentele formate după chipul şi asemănarea sa.

Aşadar, avem a face cu două situaţii aparent ireconciliabile, atât la nivel cultural, cât şi la nivel istoric.

Pe de o parte, o lume digitală aproape infinită, fără repere foarte eficiente pentru interpretul clasic. Şi, pe de altă parte, un univers newtonian al practicilor epistemice, în care realitatea a suferit destule intervenţii de punere în ordine, în vederea unei utilizări directe, nemediate digital. O lume definită de o semantică digitală şi o lume definită de o semantică factuală (materială). În lumea digitală, lăsăm să intervină instrumente de decizie cantitativă pe un teritoriu de explorare calitativă şi, în lumea materială clasică, ne inhibă relaţia tradiţională cu scriitura şi înscrisurile. Este o situaţie existenţialistă, dar nu la

BDD-V4895 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)

nivelul individului, ci la nivelul ecosistemului de cercetare. Răspunsul potrivit căruia incompatibilitatea ar fi în strânsă legătură cu impactul inautenticităţii tehnologiilor este unul fie profund ideologic, fie profund sentimental. Şi nu funcţionează decât ca teorie critică culturală. Nu are relevanţă la nivelul întregului ecosistem de cercetare.

Atunci de unde reiese această incompatibilitate pe care, după cum se vede, o resimţim chiar şi ideologic? Explicaţia noastră, în această situaţie, este mai mult decât surprinzătoare. Ni se întâmplă toate acestea pentru că am renunţat să ne implicăm în proiectul de ajustare a digitalului şi non-digitalului. Şi efectele devin imediat vizibile. Pe de o parte, lumea nouă intervine în lumea veche fără operaţii de integrare. Pe de altă parte, lumea veche se ascunde în spatele unor reţineri culturale şi dezvoltă un comportament defensiv, rezilient chiar.

Nu suntem în stare să recuperăm şi să tezaurizăm o tradiţie a instituţiei scriiturii pentru că refuzăm să facem pactul digital. Astfel, ne găsim în faţa riscului ca istoria clasică a discursului material să se dilueze, uşor, uşor, cu dispariţia fiecăruia dintre noi. Nu facem negocierea cu noua revoluţie, nu ne adaptăm la morfologia şi sintaxa digitală în baza cărora am putea să tezaurizăm, o dată pentru totdeauna, artefactele discursive şi acest lucru s-ar putea să producă efecte nedorite.

Revenind, tot Umberto Eco spunea că foarfeca, bicicleta şi cartea nu se vor modifica niciodată prea mult. Şi nici nu vor dispărea. Ele sunt chiar conceptele tehnologice ale unor funcţii la care antropologia noastră nu va renunţa. La fel, la nivelul ecosistemelor de cercetare, există, din punct de vedere comportamental, o serie de constante, valori sau unităţi stabile tocmai datorită caracterului lor structural. Acestea ar putea fi nodurile pentru pactul digital.

2. Digital, non-digital în cercetarea ştiinţifică

Ecosistemul de cercetare prezintă toate caracteristicile necesare pentru a face pactul digital. Este un sistem generat în mod dinamic de activitatea de cercetare, deţine o componentă importantă de management al datelor, este într-o interacţiune permanentă cu beneficiarii direcţi şi indirecţi, este un sistem caracterizat printr-o democraţie cvasiuniversală şi este, totodată, un sistem cu un aparat intern de autoreglare, rafinare şi evoluţie, bazat pe practici, norme şi habitudini cu grad ridicat de predictibilitate.

Cu toate acestea, încă există destulă reticenţă faţă de integrarea noilor tehnologii. Şi motivele sunt sociale, psihologice, ideologice sau ţin chiar de politicile locale, de la nivelul sistemului. Deşi cercetarea ştiinţifică se află în avangarda evoluţiei cunoaşterii, este încă destul de răspândit ataşamentul faţă de modelele şi metodele tradiţionale în proiectele individuale sau instituţionale de producţie şi distribuţie a cunoaşterii.

Dincolo de aceste reticenţe, în Academia Română, Filiala Iaşi, în cadrul Institutului de Filologie Română „A. Philippide", au fost deja dezvoltate proiecte

BDD-V4895 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)

digitale importante, în domeniul filologiei. Printre acestea, putem aminti proiectele şi rezultatele colegilor lexicografi, care au făcut progrese evidente în procesul de informatizare atât a surselor bibliografice care stau la baza redactării *Dicţionarului* [*Tezaur*] *al limbii române*, a vechilor volume din acest dicţionar, cât şi a redactării următoarei ediţii (vezi proiectele *eDTLR. Dicţionarul-tezaur al limbii române în format electronic* şi *CLRE. Corpus lexicografic românesc esenţial. 100 de dicţionare din bibliografia DLR aliniate la nivel de intrare şi la nivel de sens*[1]) sau ale colegilor dialectologi (*Atlasul lingvistic audiovizual al Bucovinei (ALAB)*[2]). Din punct de vedere structural, toate aceste proiecte au putut fi dezvoltate tocmai datorită caracteristicilor specifice ale ecosistemelor de cercetare, prezentate mai sus.

În anul 2017, în cadrul aceluiaşi institut, printr-o colaborare interdisciplinară[3], a fost realizat **Laboratorul digital de toponimie (LDT)**[4], ca platformă digitală pentru proiectele de cercetare în domeniul toponimiei, din Filiala Iaşi a Academiei Române. Din punct de vedere structural digital, LDT a fost gândit în funcţie de caracteristicile generale ale ecosistemului de cercetare, dar a fost orientat de câteva caracteristici specifice domeniului toponimiei. Proiectul porneşte de la simpla ipoteză că cercetarea din domeniul toponimiei primeşte aceste determinaţii generale, date de ecosistemul de cercetare în ansamblul său, dar intervine în această chestiune şi cu anumite particularităţi. Prezentăm în cele ce urmează cele mai importante aspecte care ţin de sistemul de cercetare în toponimie şi care pot constitui pârghiile pentru modelarea digitală.

1. În primul rând, datele cercetării toponimice au un grad ridicat de specificitate, atât din punct de vedere cultural, cât şi din punct de vedere ştiinţific. Toponimia nu este una dintre acele ştiinţe care îşi definesc greu domeniul de activitate. Nu operează cu un obiect de activitate vag definibil. Este relativ uşor să precizezi ce intră şi ce nu intră în zona de cercetare. Nu ca, de exemplu, în situaţia arheologiei, unde, în relaţie cu istoria, apar suprapuneri pentru care paternitatea este dificil de precizat. Din acest punct de vedere, în modelarea digitală, se pot asigura uşor condiţiile de centralizare a sistemului digital prin proceduri specifice.

2. Apoi, toponimia operează, în general, cu date obţinute sau fundamentate prin metode de referenţiere, cu grad ridicat de codificare. Atestarea este o astfel de metodă, care, din punctul de vedere al epistemologiei cercetării, repre-

[1] Detalii despre aceste proiecte se găsesc în lucrări precum Gabriela Haja, Elena Dănilă, Corina Forăscu, Bogdan-Mihai Aldea, *Dicţionarul limbii române (DLR) în format electronic. Studii privind achiziţionarea*, Iaşi, Editura Alfa, 2005; Elena Dănilă, *Despre necesitatea realizării unui corpus lexicografic românesc esenţial*, în „Philologica Jassyensia", an VI, nr. 2 (12), 2010, p. 41–49 ş.a.

[2] http://www.philippide.ro/alab/.

[3] Colaborarea a avut loc între Institutul de Filologie Română „A. Philippide" (Departamentul de toponimie), Institutul de Cercetări Economice şi Sociale (Departamentul de Tehnologii Digitale Discursive) şi grupul de cercetare RDRP (Rural Development Research Platform).

[4] http://toponimie.rdrp.ro/.

BDD-V4895 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)

zintă, în anumite cazuri, un instrument de identificare a unei referinţe pentru validarea ipotezei etimologice. În acest context metodologic, codurile de formulare a definiţiilor toponimice sunt coduri specializate, care par destul de complicate pentru publicul nefamiliarizat. În unele dicţionare, definiţiile nu sunt sunt formulate narativ, ci prin metode specifice de formalizare. În discursul toponimic, există un anumit ermetism şi acest lucru devine vizibil atunci când o persoană nefamiliarizată cu codurile de referenţiere deschide un dicţionar toponimic. Din acest punct de vedere, LDT poate constitui şi un instrument de codificare specifică cercetării toponimice, dar şi o zonă de narativizare a definiţiilor toponimice pentru a permite un acces mai facil publicului larg.

3. Toponimia este şi o ştiinţă care are strânse legături cu geografia. Sau, mai bine spus, poate constitui diferenţa specifică a genului cercetării geografice. Este o ştiinţă care se deplasează pe suprafaţa geografică de semnificare, deşi interesul ei fundamental este cel lingvistic. Ar fi profitabil atât pentru cercetători, cât şi pentru lectori, prezenţa unor hărţi în lucrările de toponimie, cu indicarea numelor de locuri în ansamblul sociogeografic analizat, pentru a se putea urmări mai uşor situaţia de pe teren, amplasarea obiectelor denumite, formarea câmpurilor toponimice[5] etc.

4. Dar tot toponimia este şi o ştiinţă socială, orientată şi normativizată de sistemul şi istoria comportamentului social. În spatele referenţierilor toponimice, există un întreg context social. Fiecare toponim este fundamentat de o naraţiune ancorată social. Din acest punct de vedere, toponimia operează cu date hyper-textuale. Oricare ar fi definiţia corectă a vectorului comportamentului său interpretativ (context, intertext, socio-text, istorio-text), toponimia lucrează în această transversalitate hyper-textuală.

După cum am precizat deja, acestea sunt doar câteva particularităţi ale cercetării toponimice. Şi tocmai aceste particularităţi oferă un grad ridicat de modulare şi integrare digitală. Caracteristicile structurale şi problemele epistemologice specifice toponimiei produc, astfel, atât oportunitatea, cât şi necesitatea integrării digitale.

În continuare, ne propunem să prezentăm ce înseamnă, din punctul nostru de vedere, modelarea şi integrarea digitală, necesare pentru construcţia LDT. Credem că este de la sine înţeles faptul că noua cultură digitală impune un proiect generalizat de digitizare, de modelare şi integrare a datelor ştiinţifice obţinute prin metode non-digitale. În acest context, modelarea digitală, în cazul unui proiect de integrare digitală a cercetării din domeniul toponimiei, ar reprezenta acea intervenţie de aliniere a informaţiei la protocolul impus de

[5] Pentru noţiunea de câmp toponimic şi aplicaţii ale acestei teorii dezvoltate de cercetătorul ieşean Dragoş Moldovanu, vezi Dragoş Moldovanu, *Principii ale lexicografiei toponimice*, în „Anuar de lingvistică şi istorie literară", XXIII, 1972, şi Dragoş Moldovanu, *Teoria câmpurilor toponimice (cu aplicaţie la câmpul hidronimului MOLDOVA)*, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2010.

BDD-V4895 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)

sistemele specifice bazelor de date. Integrarea, pe de altă parte, reprezintă şi introducerea în sistemul obţinut a bazelor de date din circuitele informaţionale digitale complexe, mixte (digitale şi non-digitale) sau de mari dimensiuni. În acelaşi timp, modelarea şi integrarea oferă funcţii noi discursului ştiinţific: dinamism, modularitate, referenţiere extinsă şi aşa mai departe.

Trecerea la noul instrumentar digital, în pactul digital, este motivată şi de dificultăţile de care se lovesc vechile metode de înscriere a informaţiei rezultate din activitatea de cercetare. Un exemplu îl constituie problema cu care se confruntă institutele de filologie (şi nu numai) din lumea academică românească: datele cercetării, obţinute în perioada clasică a cercetării filologice, dar şi foarte recent, se păstrează acum pe format non-digital (hârtie, film, bandă magnetică) şi prezintă un risc ridicat de deteriorare sau pierdere efectivă. Totodată, datele au un caracter static şi nu pot fi introduse în sisteme analitice comparative cu rezultate în timp real. Mai mult decât atât, cercetarea nu poate opera volume mari de date pentru a fundamenta material ipotezele formulate. În această situaţie, legătura dintre cercetarea fundamentală şi cercetarea aplicativă este greu de dezvoltat.

În acelaşi timp, necesitatea unei reconstrucţii digitale a mediului de cercetare şi comunicare în toponimie este motivată şi de un argument care ţine de economia CDI (Cercetare Dezvoltare Inovare): finanţările oferite pentru proiectele care operează cu baze de date impun utilizarea unor instrumente digitale din ce în ce mai complexe.

Există deja în România câteva proiecte de digitizare în domeniul umanioarelor, cum ar fi *Biblioteca digitală a Bucureştilor*, găzduită pe www.digibuc.ro, în trecut www.dacoromanica.ro, unde se găsesc şi cărţi esenţiale pentru cercetarea toponimică (*Marele dicţionar geografic al României* realizat de Ioan Lahovari, C.I. Brătianu şi Grigore G. Tocilescu şi publicat în perioada 1898–1902, *Dicţionarul geografic al Bucovinei* apărut sub semnătura lui Em. Grigorovitza în 1908, *Dicţionar onomastic românesc* de N.A. Constantinescu, colecţiile *Documente privind istoria românilor* şi *Documenta Romaniae Historica*, cărţi de lingvistică, istorie, geografie etc.), biblioteca digitală realizată de Institutul Naţional al Patrimoniului (http://www.cimec.ro/Baze-date-online.html), conţinând numeroase lucrări profitabile şi pentru toponimişti, sau un proiect mai complex, care depăşeşte etapa de scanare a lucrărilor şi plasarea acestora în mediul virtual, ediţia digitală a *Lexiconului de la Buda* (http://www.bcucluj.ro/lexiconuldelabuda) ş.a.

În ceea ce priveşte situaţia din cadrul Departamentului de toponimie al Institutului de Filologie Română „A. Philippide", trebuie precizat faptul că, pe lângă cărţi şi reviste de specialitate (de onomastică românească şi străină, istoria limbii române, dialectologie şi fonetică, geografie şi istorie, volume cu documente), avem la dispoziţie şi un bogat material inedit. De-a lungul timpului, cercetătorii toponimişti, împreună cu câţiva colegi de la Departamentul de dialectologie, au reuşit să adune diverse tipuri de material toponimic, o mare

BDD-V4895 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)

parte a acestuia fiind păstrată în arhiva Departamentului de toponimie. Astfel, dispunem de:

a) numeroase fişe de documentare istorică privind localităţi din provincia istorică Moldova;

b) un fişier de entopice extrase din studii de lingvistică, dicţionare sau din anchete toponimice;

c) un număr impresionant de caiete cu răspunsuri la *Chestionarul dialectal (nume de locuri şi de persoane, terminologia meseriilor, a viticulturii şi pomiculturii etc.)*, ce conţin şi date toponimice preţioase;

d) caiete cu răspunsuri obţinute la *Chestionarul toponimic şi entopic general* (Moldovanu 1978), folosit în cadrul desfăşurării unor anchete toponimice directe în bazinele hidrografice ale Moldovei, Trotuşului, Bistriţei, Neamţului ş.a.; aceste caiete de anchetă cuprind informaţii despre entopice şi toponime, sintaxa toponimelor, localizarea obiectelor desemnate de toponime şi, uneori, etimologia numelor de locuri sau informaţii care ajută la stabilirea acesteia;

e) hărţi la scara 1:25000 realizate de Direcţia topografică militară în 1961–1962 care conţin unele nume de locuri. Câteva dintre aceste hărţi au fost completate cu foarte multe toponime în cursul unor anchete toponimice directe realizate de membri ai departamentului de toponimie din Iaşi;

f) fişe cu antroponime din arhiva personală a dialectologului Ioan Florea şi altele.

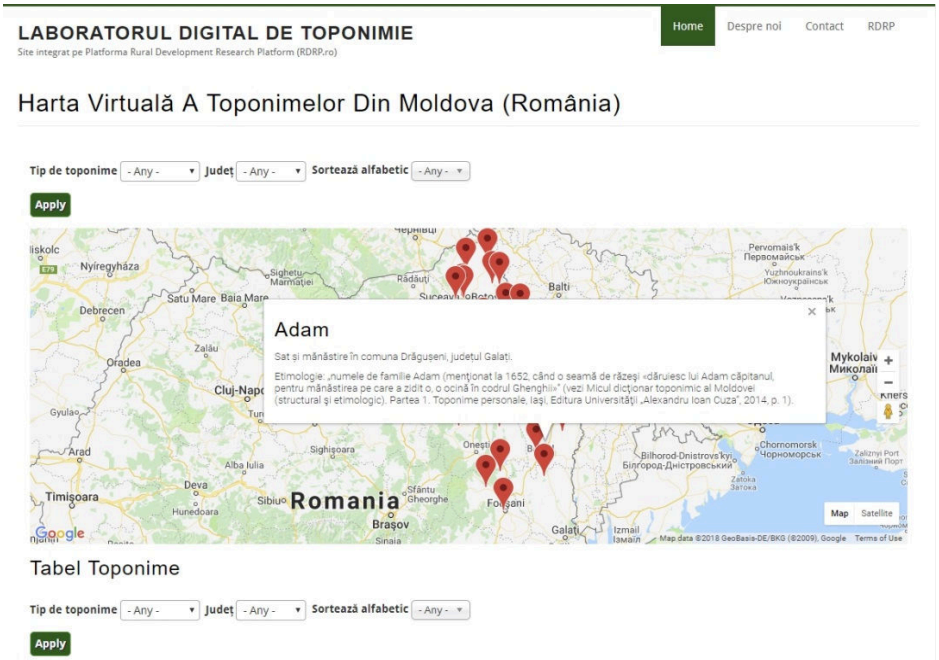
Toate acestea au caracter de patrimoniu şi ar trebui introduse în proiectul de digitizare pentru a evita pierderea informaţiei şi pentru a facilita folosirea judicioasă a acestui material. Trebuie să amintim, fiind la ceas aniversar pentru Institutul nostru, că cercetarea toponimiei a constituit unul dintre mijloacele prin care se dorea îndeplinirea scopului înfiinţării Institutului de Filologie Română din Iaşi: „Scopul Institutului este studierea tuturor produselor sufleteşti ale poporului românesc de pretutindeni, în primul rând limba, civilizaţia morală şi cea materială", iar pentru aceasta se avea în vedere colectarea, „prin anchete la faţa locului, corespondenţi, călătorii etc., [a] materialul lingvistic, folcloristic şi etnografic actual", „o atenţie deosebită" urmând să se acorde toponimiei şi antroponimiei" (cf. *Statutele Institutului*: f. 46–48).

3. Laboratorul digital de toponimie

În încheiere, dincolo de această trecere critică în revistă a pactului digital, cu precădere în domeniul toponimiei, dorim să vă prezentăm proiectul nostru: Laboratorul digital de toponimie[6].

[6] După cum am mai precizat, proiectul este realizat în cadrul grupului interdisciplinar de cercetare RDRP (Rural Development Research Platform) şi este rezultatul colaborării dintre Departamentul de Toponimie (Institutul de Filologie Română „A. Philippide", Filiala din Iaşi a Academiei Române), Departamentul pentru Tehnologii Digitale Discursive şi Colectivul de

BDD-V4895 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)

LDT reprezintă un proiect de dezvoltare a cercetării ştiinţifice în domeniul toponimiei româneşti, cu ajutorul tehnologiilor digitale specifice activităţii de cercetare. LDT este o structură digitală de tip platformă orientată web, cu nivel ridicat de integrare. Proiectul nostru este conceput să se desfăşoare în mai multe etape:

1) Construcţia unei pagini web ca suport de centralizare a aplicaţiilor platformei;

2) Modelarea digitală a datelor şi livrabilelor rezultate din cercetarea toponimică desfăşurată la Institutul de Filologie Română „A. Philippide";

3) Digitalizarea şi integrarea pe platformă a datelor;

4) Dezvoltarea instrumentelor de colaborare şi lărgirea comunităţii platformei;

5) Dezvoltarea de aplicaţii digitale necesare în activitatea de cercetare;

6) Integrarea platformei în mediul digital extins şi în mediul non-digital.

În momentul de faţă, proiectul se află în faza a treia.

Obiective specifice ale acestui proiect sunt stabilite în legătură cu toate dimensiunile modelării şi integrării digitale (tehnologice, culturale, epistemologice, ştiinţifice) şi constau în dezvoltarea cercetării fundamentale în toponimie, dezvoltarea cercetării aplicative în domeniul tehnologiilor digitale de asis-

Economie Rurală (Institutul de Cercetări Economice şi Sociale „Gh. Zane", al Academiei Române, Filiala Iaşi) şi poate fi consultat la adresa http://toponimie.rdrp.ro/.

BDD-V4895 © 2018 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)

tenţă a cercetării ştiinţifice din domeniul toponimiei, dezvoltarea cadrului interdisciplinar de cercetare pentru proiectele din domeniul toponimiei româneşti, dezvoltarea cadrului de colaborare din comunitatea de cercetare din această arie şi popularizarea rezultatelor cercetării.

În ceea ce priveşte infrastructura digitală, ea va avea mai multe componente:

a) Componenta de definire a identităţii digitale a laboratorului. Laboratorul digital este gândit ca un proiect cu desfăşurare pe termen lung. În acest sens au fost definite obiectivele prezentate mai sus. Pentru conturarea identităţii site-ul laboratorului va realiza o integrare şi cu unele dintre următoarele reţele de socializare: FaceBook, LinkedIn, ResearchGate, Flickr, Youtube, Pinterest, Flipboard. Pentru a diminua resursele necesare pentru întreţinerea conturilor din aceste reţele, vom realiza algoritmi de automatizare pentru circuitul informaţiei (în special algoritmi realizaţi cu ajutorul aplicaţiei IFTTT).

b) Componenta de cercetare în domeniul toponimiei şi în cel al tehnologiilor digitale.

c) Componenta de digitizare şi arhivare digitală a datelor toponimice şi a datelor conexe, etapă prin care se urmăreşte evitarea pierderii de informaţii aflate deocamdată în format non-digital şi facilitarea utilizării materialului toponimic de care dispune departamentul de toponimie.

d) Componenta de dezvoltare a cadrului de colaborare în comunitatea academică de profil. După cum am precizat mai sus, acest proiect este rezultatul colaborării dintre mai multe institute ale Academiei Române, Filiala Iaşi, dar intenţionăm să obţinem şi participarea altor grupuri de cercetători din domenii care au legătură cu toponimia.

e) Componenta de diseminare a rezultatelor cercetării în lumea academică, în mediul de afaceri şi în rândul marelui public. Publicarea de informaţii toponimice în mediul virtual va fi urmată în mod firesc de o creştere a vizibilităţii activităţii de cercetare a departamentului de toponimie de la Iaşi. În plus, prin accesul nelimitat al publicului la informaţia de pe site-ul LDT sperăm la o mărire a interesului publicului larg faţă de numele de locuri şi valoarea lor de patrimoniu, etimologiile corecte, ştiinţifice, formarea şi evoluţia toponimelor româneşti, cauzele şi efectele modificărilor acestora prin implicarea oficialităţilor etc.

f) Componenta de integrare pe platforma Rural Development Research Platform (http://rdrp.ro/prezentare/) şi de afiliere la alte structuri complexe de profil.

O altă etapă, probabil fezabilă în cadrul unui proiect cu finanţare CNCS, ar trebui să constea în replicarea acestui proiect prin realizarea unei baze de date toponimice digitalizate care să colecteze nume de locuri de pe tot cuprinsul ţării. O astfel de bază de date ar constitui un instrument important pus la dispoziţia cercetătorilor, dar şi publicului larg. Proiecte de studiere a numelor de locuri şi de diseminare a rezultatelor obţinute cu ajutorul mijloacelor digi-

BDD-V4895 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)

tale există în mai multe ţări, ceea ce indică interesul pe care îl suscită această direcţie în cercetarea toponimică.

Bibliografie

Coppock 1995: Patrick Coppock, *A Conversation on Information* [Interviu cu Umberto Eco] (www.umbertoeco.com/en/eco-interviewed.html, accesat pe 12.01.2018).

Lynch 2017: Michael Patrick Lynch, *Internetul nostru. Ştim mai mult, înţelegem mai puţin*, Bucureşti, Editura Niculescu.

Moldovanu 1978: Dragoş Moldovanu, *Chestionar toponimic şi entopic general cu un glosar de entopice onomasiologic*, Institutul de Lingvistică, Istorie Literară şi Folclor din Iaşi.

Statutele Institutului: Arhivele Naţionale din Iaşi, fondul *Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, Facultatea de Litere*, dos. 1/1934.

Digital Technologies in the Toponymic Scientific Research. The Digital Laboratory of Toponymy

The scientific research activity is currently in need of a good relationship with the digital technologies. Some features, which may be prompted by the internal epistemological problems or opportunities emerged from the particularities of the scientific area, provide the possibility favouring the happy encounter of the two, namely, research and technology as opposed to the traditional epistema branded by the fear of losing its authenticity. From a technological view, some functions (which fall under data gathering, practices of archiving, analysis, and prediction) of the relationship with the research object can be transferred to the digital object. At least, in terms of their routine. The research in the toponymy area is no stranger to these facts and even less strange to these opportunities. In the present paper we would like to introduce a digitisation project, namely, *The Digital Laboratory of Toponymy*, commencing from a historical and cultural anecdote where Umberto Eco speaks about this intricate relationship we have with both types of texts, the one originated by the classical book and the one coming from the "Internet".

BDD-V4895 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:41 UTC)